

nificat antic fou 'traçat' o 'lfnia' —d'on 'solc'—, i és un mot de la família de l'angl. *write* 'escriure' i al. *reissen* 'arrencar'), sembla fins i tot que això fou estrany a l'escandinau occidental (res en danès ni islandès) i àdhuc a l'escandinau antic, on ho substituïeu una arrel afí però mancada de *w-* des dels orígens (*rita* 'esgarrapar', 'escriure'). Manquem de tota base per atribuir al fràncic un mot afí amb significat agrícola.⁶

Tanmateix resta el fet que a priori una influència germànica per explicar la *w-* sempre serà versemblant. Potser encara es pot fer valer una observació. El mot presenta *g-*, amb enorme predomini, en terres d'oil, però en el domini occità apareixen variants amb *v-/b-* en força gran nombre. En el Nord, on la *w-* germànica resistí dialectalment sense *g-* en algunes zones normando-picardes i-valones, s'esdevé de vegades que tardanament certs patuesos han mudat la *y-* inicial en *v-*: en terres molt nòrdiques la *v-* no implica, doncs, desacord amb la *w-* general del gallo-romànic.

Però sí en domini occitànic. Allà tenim la *v-* llatina conservada (sense passar a *gy*) en bastants llocs: aranes *barêt* adj. '(camp) llaurat' (oposat a *arrastût* 'rostoll', i *seguî barêt* 'anar arrencant la vegetació', *Voc. Ar.*, 19), Sant Gaudens *barêt* «guéret m., jachère» i *abaret* «jachère»; façonner la terre avant de la couvrir» (Dapleich), *terre bareyte* 'terra campa' en un doc. de Salles (Gironde) de 1538 (Millardet, *Anc. T. Landais*), i sembla que formes semblants amb *b-* s'estenen a tot Gascunya: al llarg del Pirineu fins al Bearn i fins al Gers i la Gironde, i *bareitâ* «donner le premier labour» fins al Coserans (*Atl. Ling. Gasc.*, 250): es pot dir que això és intermedi entre la solució cat.-oc.-fr. amb *g-* i sense *v-*, i la cast.-port. amb totes dues *v-* mantingudes: Gascunya aniria amb allò quant a l'eliminació de la *-v-* interna i amb això quant a la inicial: cosa coherent amb la geografia. En canvi el tipus *garait/garach* és del Llenguadoc en general, i dels parlars transrodanesos fins a Niça inclusivament.

Però afegim que també hi ha *varâ* «essart, défrichement» en el Perigort i Alt i Baix Llemosí, *varâ* en part del Lionès «partie de raie mal labourée», que hi ha *varag* en docs. roergats del S. XII (Brunel, *Anc. Ch. Suppl.*, gloss.), i que cap al NO. no sols formes com *varet* s'estenen per la major part de Normandia fins molt al SO., sinó que trobem *varé* fins al Bas-Maine, ço que ja és massa al Sud per atribuir-ho a metamorfosi de la *w-* de l'antic normand. Quadro de conjunt que es conjumina millor amb la idea d'una contaminació que sorgeix en diversos llocs i no s'imposa pertot, però s'ha anat estenent com taques d'oli, tot deixant grossos rodals i sècs, una mica per tot, fidels a l'antigor, i sense contaminar. ¿No ens torna a evocar això la idea d'un mot germànic imperfectament semblant, que va actuar en molts llocs?

Jo en veuria un sol de ben establert en fràncic, i mb prou afinitat per a arribar a tals efectes de focfollet: *WAIDA* 'pasturatsges' i la seva família, més o menys directa. Aquest article nou del FEW (XVII, 60

458-9) em sembla suficientment ben establert: no solament *weida* consta com a «pascua» en a-al. ant. i mod. *weide*, sinó que està ja documentat amb la grafia *weitha* en neerlandès antic, i b-al. mj. *weite* 'indrets per a pasturar' i confirmat com a descabdellament a esperar de la presència d'aquesta arrel en totes les llengües germàniques (O., E., N.), des de llurs fases inicials (cf. ací *GUANYAR*, i *DCEC GUADANA*).

Això, si no en acte, en devenir, estava duent ja a accs. bastant iguals a les de *guaret/guêret*, sobretot en un conjunt de rics derivats. *Gagnage* és un vell mot francès vastament estès i molt antic: ja en Benoît de Ste. Maure (S. XII) apareix *guaaignage* «terre de labour», avui molt estès, des de Valònia al Lionès etc. (*Atlas Ling. du Lyonnais*, 78, 79) (FEW XVII, 461b57ss.-462a39); *waaing* «terre labourable» (ib. 461.11ss.); fr. ant. *gaagnerie* «terre cultivée» (des de Wace, S. XII fins al S. XIV, ib. 462a50) estenent-se fins al llem. *gaanaria* i testificat el 1185 en el Perigort (462a55). Aquell presenta a diversos llocs evolucions semàntiques que l'acosten al significat de *VERVACTUM* fins a quasi coincidir-hi: a Champagne *gangnage* «métairie» (Troyes, 462a22); o coincidir-hi bé: Lió *gognâjo* «labour qu'on fait avant de mettre une terre en labour», «état de jachère» (462a28).

Tal comprensió a designar menes de camp existí en els descendents romànics d'aquesta arrel germànica no sols en parlars d'oil, sinó també en occità: es troben ja en l'època trobadoresca *gazanba* «terre en culture», *gazanbar* «faire valoir une terre», *gazanbesc* «cultivable», *gazanbatge* «terre cultivable», «profits agricoles» (PDPF); it. *guaime* 'nova collita d'herba', 'redall' (que ja és italià normal, i també del Nord), i hi ha una parella *guajume* a Emília, el Piemont etc. [segle XIV, i *AIS*, 1402], fr. ant. *wayins*, fr. ant. *gainiere* «champ» [1195, picard], i el tipus való *déwâimer* «se dépouiller de ses feuilles» (FEW, 459b; veg. notes 6 i 8).

Jo crec que aquest contacte bastava perquè *VERVACTU*, en boca de molts francs més o menys llatinitzats, tendís a convertir-se ací i allà en *WARACTU*. ¿I hi hauria cap alternativa?

Sí, si es pogués suposar que *VERVACTUM* fos un mot pre-romà: car sembla haver-hi hagut certs parlars preromans de la Gàllia, mal definits, que presentaven casos d'una tendència dialectal a canviar *y-* en *gy-* (potser una prematura i local anticipació del fet gal·lès, certament molt posterior) (cf. el que en diu Jud., *ARom.* VI, 313, i XVI, 339; cf. Bertoldi, *ZCPH.* XVII, 181; FEW III, 165a47-51; ací quelcom en *DRUT*) i en el *DECH*, s. v. *caspa*, n. 9 (I, 912b59); i no es pot pas assegurar, més aviat al contrari, que això fos només cèltic en la Gallo-romània no romanitzada (limitem-nos a recordar el cas illustre de la ciutat de *Gap* < *UÁPPINKO-*). Però justament aquella condició sembla que podem rebutjar-la sense escrúpols. Tot i que l'etimologia de *VERVACTUM* no està establerta en llafí, i que les diverses teories que li han cercat una explicació indoeuropea topen totes amb fortes objeccions,